

Inblick Haninge

NR 3 2018

FÖR DIG INOM UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN I HANINGE KOMMUN

HANINGE FÖRST UT

Nu börjar ett spännande pilotprojekt i samarbete med UNICEF

UNGA LÄROMÄSTARE

Högstadiel elever lärde pensionärer att bli mer digitala

AKTUELLT NATIONELLA
PROVEN DIGITALISERAS

UTBLICK SVENSK FÖRSKOLA –
SCIENCE FICTION I UKRAINA

PÅ PLATS VÅRDCOLLEGE
GER KVALITETSSTÄMPEL

Estetisk inspiratör

*I Maria Pelle Bäcks ateljé växer
både barn och pedagoger.*

Ledare

INVOLVERA VÅRA BARN OCH ELEVER!

Vad ska barn och elever ha inflytande över i skolan och förskolan? De ska naturligtvis inte bestämma över läroplanen. Den har de vuxna redan beslutat om.

Självva idén med förskola och skola är ju att de vuxna vill dela med sig av sina kunskaper och erfarenheter, så att varje ny generation inte måste börja om från början.

BARN OCH ELEVER har rätt till lärande. Det är en rätt som på utbildningsområdet går längre än Barnkonventionen. I Hanninge har vi kommit en bra bit på den vägen, men vi har ännu inte nått ändra fram.

Barn och elever kommer till förskolan och skolan för att utveckla kunskaper om sådant som de ännu inte kan. Det ligger i sakens natur att de vuxna måste vägleda barn och elever. Motsatsen vore konstigt.

DÄREMOT HAR BARN och elever rättigheter, till exempel till en god arbetsmiljö och till att de vuxna utgår från vad barn och elever redan kan. Och även om barnen inte har rätt att bestämma finns det goda skäl för de vuxna att lyssna till barns och elevers åsikter om sin skolsituation.

De barn och elever som varje dag deltar i vår verksamhet ser både våra fördelar och våra tillkortakommanden. Genom att lyssna till dem kan vi spegla oss själva och få uppslag till förbättringar.

Jag har tänkt på det när Skolinspektionen gör sina tillsynar. Inspektörerna har som rutin att prata med eleverna om hur skolan

fungerar. Och de brukar på så sätt hitta flera brister som vi själva kunde ha åtgärdat om vi hade pratat med eleverna.

Jag säger inte att detta är regel, men jag har flera exempel på när så har varit fallet. Samtal med barn och elever om hur de upplever sin skolsituation behöver bli en fast rutin.

För att göra det måste vi utveckla vårt sätt att arbeta. Bevåra det som är bra, sluta med det som inte fungerar och utveckla det som saknas.

En bra förståttning kan vara rutinen att regelbundet involvera barn och elever i planeringen, uppföljningen och utvecklingen av vår verksamhet. Det kommer att ge lön för mödan. Och då kan vi på allvar kalla oss en barnrättskommun.

Mats Öhlin
Mats Öhlin, förvaltningschef

PublickHanninge nr 3, 2018

AKTUELT Forskaren Jonas Vachos om betygen.....	4	TEMA Barnrättskommun i praktiken	10–15	PA PLATS Vårdcollege – en kvalitetsstämpel.....	18–19
AKTUELT Projekt som skapar måltidsglädje.....	8–9	PORTRÄTT Nöt Hanninges centrala ateljéista.....	16–17	UTBUCK Svensk förskola utlopi i Ukraina.....	20

My förskola godkänd

● Grund- och förskole-nämnden har godkänt en ny fristående förskola i Kolatorp. Förskolan kommer att ha plats för totalt 125 barn på tio avdelningar. Planerad start är januari 2019.

Ökad trygghet

● Utbildningsförvaltningen har fått i uppdrag att vidta åtgärder för att säkerställa god trygghet i kommunens gymnasieskolor. Förutom att se till att det bedrivs ett systematiskt utvecklingsarbete kring trygghet ska förvaltningen se till att det finns god vuxen närvaro under alla delar av skoldagen.

Avgiftsfri skola

● Riktlinjer har tagits fram för att säkerställa att förskoleklassen och grundskolan är avgiftsfri. Bland annat ska skolan vid utflykter och andra aktiviteter erbjuda alternativ till ordinarie lunch. Skolan får inte heller uppmåna vårdnadshavare att ställa med frukt eller matsäck hemifrån för att komplettera skolans måltider eller i samband med undervisningssituationen. En avgift motsvarande en obetydlig kostnad kan dock tas ut vid extra tillfällen. Likaså kan frivilliga avgifter tas ut i samband med skouresor och liknande vid något enstaka tillfälle.

REDAKTIONEN: ANSVARIG UTGIVARE:
Mats Öhlin, kommunstyrelsens ordförande, Centralet, PRODUKTION: Sida 2, 010 330000, www.sida2.se

DET FINNS både för- och nackdelar med att de nationella proven ska digitaliseras, menar Eva Hartell, forskare och lektor i Hanninge.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Nationella prov ska digitaliseras

ÅR 2022 BLIR alla nationella prov digitala. Men redan från och med detta läsår ska uppsatsdelarna skrivas på dator och avidentifieras vid rättning. Förändringen kommer att påverka elever och lärare stort.

TEXT: EVA-LOTTA SIGURDH

SKOLVERKET HAR sedan september 2017 ett regeringsuppdrag att digitalisera de nationella proven och skapa möjligheter för extern bedömning av dem. Syftet är att ge eleverna bra digitala kompetens i skolan och parallellt även öka rättsäkerheten samt underlätta lärarnas rättingsarbete.

Det här kommer att ske stegvis, där en förskoleksamhet just nu pågår på 100 skolor runtom i landet. Fram till år 2021 kommer skolornas

forskare i hur digitala verktyg används för bedömning. Men hon är samtidigt kritisk. Särskilt till den, som hon upplever, ensidigt positiva uppfattningen att digitaliseringen per automatik innebär ökad rättsäkerhet och mindre jobb för lärarna.

–Jag tycker att det är ett underkännande av lärarnas kompetens att utgå från att de färgas av att veta vem som skrivit provet. Dessutom gör avidentifieringen det svårare att använda de nationella proven i den fortsatta undervisningen, om man inte vet vem som har skrivit vad.

När det gäller minskad arbetsbörda vid rättning menar Eva Hartell att risken tvärtom finns att den blir större när den externa medbedömningen införs.

–Även om du rättar andras prov måste du fortfarande ta del av och tolka dina egna elevers lösningar för att kunna använda informationen. Det är därför jätte viktigt att lärarna verkligen får de förutskälningar som krävs för en så här omfattande förändring.

Eva Hartell, forskare

både för elever och lärare, med att uppsatsdelarna skrivs digitalt, då det blir lättare att redigera och för lärarna, att dela texter med varandra. Men hon uppmärksammar till godel förberedelsearbete inför proven.

–Eleverna är inte så vana att skriva på dator som man kan ske tror. De behöver mycket övning.

För rättvisa med fakta och ödmjukhet

FORSKAREN JONAS VLACHOS anser att politiker, forskare och debattörer bör närma sig skolvärlden med ödmjukhet. Själv är han dock tvärsäker på åtminstone en sak: betygssättningen i den svenska skolan måste bli mer jämlik.

TEXT DAN HÄSTRÖM

UNDER VÅREN blev national-ekonomen Jonas Vlachos ett stoft i medierna. Hans senaste forskningsrapport om skolan slår nämligen fast att friskolor sätter generösare betyg än kommunala skolor.

– Min rapport visade svart på vitt vad de flesta redan visste. Nämligen att den svenska skolan lider av ett enormt godtycke i betygssättningen. Väldigt många elever har erfart detta, till exempel genom att de har kompisar som bytt skola och plötsligt fått högre betyg. Självklart är det här väldigt frustrerande. Betygen är ju inte bara en pappersslapp utan något som styr elevernas framtida möjligheter, säger Jonas Vlachos.

Och eleverna och deras föräldrar har ett starkt önskemål om höga betyg, säger Jonas Vlachos.

Vägen till en mer rättvis betygssättning är enligt honom att låta de nationella proven bli

DAGENS SVENSKA regelverk karaktäriserar han som "det

"LÄRARNA MÅSTE FÅ EN HÅRD SIFFRA ATT FÖRHÅLLA SIG TILL," ANNARS FÅR VI ALDRIG BUKT MED ORÄTTVISAN."

– Jag

ATT FRISKOLOR sätter så kallade glädjebetyg är inte såsiktigt förvånande, enligt Jonas Vlachos. I den bakom friskolor är ju att vara känslig för efterfrågan från kunderna, alltså eleverna och deras föräldrar.

– Friskolornas själva affärs-ide är att vara bättre än de kommunala skolorna på att tillfredsställa folks önskemål.

han inte ensidigt negativ till marknadskrifter i skolvärlden, men väldigt skeptisk till vinst som en drivkraft för att driva skolor.

– Systemet med vinstdrivande skolor ger starka incitament att lura systemet. Det finns aktörer som konsekvent väljer att ha betydligt lägre lärartäthet och mindre andel behöriga lärare och jag har svårt att se poängen med att låta dem förvalta skolpengen och elevernas framtid på det sättet, säger Jonas Vlachos.

– Vi får

HAN ANSER att debatten om skolan är fascinerande på flera sätt. Många har bestämda uppfattningar men argumenten är sällan baserade på fakta och vetenskap.

– Alla har starka åsikter om skolan, antagligen därför att alla själva har gått i skolan och att väldigt många har barn som går i skolan. Oavsett vad vetenskap och fakta säger så minns man sitt eget stökiga klassrum eller tycker att ens barn får för lite eller för mycket läxor. Problemet är att de starka personliga erfarenheterna

för betygen, vilket innebär att betygssättningen fortfarande blir väldigt ojämlig mellan olika skolor, trots att vi har nationella prov.

Jonas Vlachos anser att den svenska skolan i en internationell jämförelse är väldigt marknadsorienterad. Själv är

1. Engelska skolan, som förekommer i forskningsrapporten, tillbakaviserar dock rapportens resultat, enligt meddelande på Twitter. Skolan tillägger att deras egna utvärderingar visar att det är de kommunala skolorna som i högre grad står för betygssättningen i läroplanerna.

JONAS VLACHOS

• Jonas Vlachos är nationalekonom verksam vid Stockholms universitet och Institutet för Näringslivsforskning.

• Under våren 2018 kom hans senaste forskningsrapport om skolan, "Trust-based evaluation in a market-oriented school system" där han jämför kommunala grundskolors betygssättning med fyra grupper av friskolor – Academicas grundskolor, Internationella engelska skolorna, Kungäppsskolan och samtliga övriga.

• Rapporten slår fast att alla fyra friskolegrupperna sätter högre betyg än kommunala skolor i relation till de nationella proven.

FORSKAREN JONAS VLACHOS anser att vägen till en mer rättvis betygssättning är att låta de nationella proven bli normerande när betygen ska sättas.

själv och andra till ödmjukhet inför skolvärlden. Med tiden har han fått större respekt för dem som hävdar att det finns speciala förutsättningar i skolan som gör det svårt att dra generella slutsatser.

– Det finns de som menar

att undervisning är så situationsspecifik att det är omöjligt att säga om en given undervisningsmetod skulle fungera i en annan kontext. Jag har ofta blivit irriterad på den typen av argument eftersom jag upplevt dem som nihilistiska.

A andra sidan är det ett faktum att väldigt mycket empiri talar för att det här hället. Även om en studie visar att det är bra med läxor kanske det inte stämmer för alla olika elevgrupper, åldrar och ämnen. Så vi måste försöka hålla två olika

tankebanor i gång samtidigt. Vi behöver en skoldebatt som är mer förankrad i vetenskap och empiri men också en större ödmjukhet inför att vetenskapliga data kanske bara beskriver en begränsad del av verkligheten.

Digitalt möte mellan generationer

UNGDOMARNA Fick en första inblick i arbetslivet och seniorerna en introduktion i den digitala världen. Men framför allt blev det ett fint möte mellan generationer. Vinsterna med satsningen "Mer digital" är många.

TEXT: KARIN CEDRONIUS FOTO: FREDRIK HÄRLING

VARE VARDAG under hela maj omvandlades restaurang Parabolen i Haringes kommunhus till ett klassrum under några timmar. Men i detta klassrum var tonåringarna lärare och 65-plussarna elever. Här pågick nämligen satsningen "Mer digital", ett samarbete mellan kommunen och Teila.

– Mer digital är en satsning som vi gör för att kommunens seniorer ska få chansen att lära sig mer om den digitala världen, som för många äldre är rätt svår. Men det är lika mycket en satsning för att våra ungdomar ska en

Chans att prova på arbetslivet, säger Christer Rönholm, IT-strateg på utbildningsförvaltningen.

Inbjudan gick ut till

samtliga kommunens 14 000 seniorer över 65 år. Cirka tio procent tackade ja till att delta i den kostnadsfria utbildningen, som pågick i tre timmar, inklusive en fikarast.

Eleverna, som agerade lärare åt seniorerna var 130 till antalet och valdes ut efter att ha

annått intresse via Schoosoft och haringe.se. Ersättningen för arbetet motsvarade den lön som kommunen betalar för feriearbete.

ELAVR OCH SENIORER parades ihop och placerades framför en bärbar dator. Teila hade gjort ett förslag på en agenda att följa för dem som ville ha lite stöd i coachningen, men många av seniorerna hade redan ett fullt batteri med frågor som de ville ha svar på.

Christer Rönholm berättar att eleverna snabbt växte in i rollen som lärare och det dröjde inte länge innan det var full fart i klassrummet.

– Det var fantastiskt att se hur eleverna växte när de fick vara lärare till vuxna. Första

jobbet betyder mycket och det är härligt att kommunen

och göra den erfarenheten till något positivt, säger Christer Rönholm och förtydligar.

Christer Rönholm, IT-strateg

– Det blev en bra lärdom för ungdomarna att få en insyn i hur det gått till när man arbetar. Många hade ingen tidigare

SENIORERNA på Mer Digital lärt sig att använda sociala medier, titta på tv i datorn och mycket annat.

MER DIGITAL ...

... är ett gemensamt initiativ mellan Haringes kommun och Teila med syfte att erbjuda kommunens seniorer att lära sig mer om och inspireras av det digitala samhället. ... utbildningen hölls av ungdomar i årskurs 8 och 9 från Haringes skolor. ... totalt deltog cirka 130 elever och 1 400 seniorer i Mer digital.

erfarenhet av hur man tyller i bankpapper eller annan administration kring löneutbetalning och liknande. Detta blev som en liten introduktion till vuxenlivet.

Mathilda Karlström och Eugen Fedoruk, som båda gick ut årskurs 9 på Vendelsö-malmsskolan i våras, var två av ungdomarna som deltog.

– Det var roligt att komma ut och jobba, tjäna lite egna pengar och känna hur det funkar i vuxenvärlden. Det var lite kul att kunna lära vuxna personer saker när man själv

går i skolan, säger Eugen, som sökte jobbet efter att ha sett annonsen på Schoosoft.

MATHILDA OCH EUGEN berättar att seniorerna hade en hel del olika frågor och hunderfrågor kring allt från hur man lägger ut ett inlägg på Facebook och hur man använder digitala korter till ungdomarna som deltog.

– Det var roligt att komma ut och jobba, tjäna lite egna pengar och känna hur det funkar i vuxenvärlden. Det var lite kul att kunna lära vuxna personer saker när man själv

dem och förklara att det inte är hela världen att göra fel, säger Mathilda och tillägger:

– En av damerna jag hade hand om kom från Finland och hon berättade om hur det var när hon kom till Sverige. Det blev mest prat och inte så mycket data med henne, men var också jättekul.

Lennart Sjödén, 82 år, från Vendelsö var en av de seniorer som var med på Mer Digital.

– Både jag och min fru deltog och vi var mycket nöjda. Det var så bra ordnat och ungdomarna var mycket

duktiga på att lära ut. Flickan som hjälpte mig var både trevlig och lärde ut i bra, lugnt tempo så att jag hann med.

LENNART UPPSKATTAR initiativet och skulle gärna dela igen.

– Jag tillhör ju en generation som behöver en del hjälp och stöd med datorn, även om jag kan visa saker som att läsa tidningen, betala räkningar och lägga patens. Men här fick jag hjälp med en hel del annat. Dessutom var det trevligt att komma ut och träffa de här fina ungdomarna.

Kort & gott

Kultur på lika villkor för unga

Från och med iasåret 18/19 införs "Kultur på lika villkor" i Haringe. Det är en gemensam satsning mellan kultur- och fritidsförvaltningen och utbildningsförvaltningen. Satsningen innebär att elever i kommunens grundskola och grundskolskola ska erbjudas ett kulturarrangemang varje iasår, dels genom att uppleva och ta del av kultur, dels genom att skapa och själv utöva kultur.

Med "Kultur på lika

villkor" ska alla barn och unga erbjudas ett rikt och varierat kulturbud av hög konstnärlig och pedagogisk kvalitet. Det handlar om allt från kulturella upplevelser till eget skapande, ofta med en tematik som anknyter till skolans arbete. Iasåret 18/19 kommer sju årskurser att erbjudas en kulturupplevelse. Iasåret 19/20 ska alla elever i grundskolan och grundskolskolan erbjudas plats till en kulturupplevelse.

Förskolorna Vagberget och Skogs-linden invigdes den 4 september.

Meeri Wasberg, kommunstyrelsens ordförande, klipper bandet.

Nya Vikingaskolan invigdes den 5 september.

Många invigningar i höst

Hösten inleds med flera invigningar runt om i Haringe. Dels öppnades de första nya konceptföskolorna Vagberget och Skogs-linden i Västerhärninge sina dörrar med en stor invigning den 4 september.

FOTO: CLAUDIA FRIED

ANTONIO TRABUCCO, kock på Varvberget, visar Oskar hur man gör morotsspagetti.

MALET MED Måltidsnyckeln är att väcka barnens nyfikenhet på frukt och grönt och ge dem en bra start på livets måltidsresa.

KAROLIN VISAR upp en egenodlad tomat. Att odla tillsammans ingår också i projektet Måltidsnyckeln.

SÅ HÄR WACHERN blir det när en fyraåring tolkar en morot med pensel och färg.

Här skapas måltidsglädje med grönt fokus

KÄNNA, SMAKA, lukta och skapa. I Västerhaninge norra förskolor utforskar barn och pedagoger frukt och grönsaker tillsammans för att väcka nyfikenhet, skapa måltidsglädje och främja bra matvanor tidigt.

TEXT KARIN GERNQVIST FOTO MARTIN RUMBERG

DET ÄR EFTERMIDDAG på förskolan Varvberget i Västerhaninge. Kompisarna, Oskar och Lawand, fyra år, är på studiebesök i förskolans kök. Flörda vit rock, förkläde och kockmössa lyssnar de nyfiket när kocken Antonio

strömlorna och glatt stoppar dem i munnen. Efter moroten provar de med en gurka och skratrar åt griflängerna som skapas med gemensam kraft. Efter en stund visar Antonio killarna kyrummet och plockar fram en stor påse med limeblad.

– Vet ni vad det här är? – Det liknar löv men luktar citron, säger Lawand. – Precisi! Det är limeblad, och här har vi en citron, säger Antonio och hämtar den solgula frukten. Studiebesöket är en del i ett större projekt, Måltidsnyckeln, som startade i Västerhaninge norra förskolor hösten 2015.

Syftet är att väcka nyfikenhet på frukt och grönt. Öka glädjen kring måltiderna och tidigt främja bra matvanor. – Vi vill markera tydligt vårt arbete kring maten och förena måltiden med andra moment i verksamheten. Måltiden ska inte bara vara näringssk och god utan också en trevlig stund, en integrerad del av verksamheten och en del av arbetet med att skapa en hållbar framtid, säger förskolechef Maria Sandström och får

medhåll av intendenten Lotta Rand: – Vi vill att barnen tidigt ska lära sig att äta bra mat. När de får undersöka och utforska grönsaker och frukt under hela dagen, inte bara vid måltiderna, blir de inte främmande för det. **FÖRUTOM SMAKOCKARNÄ** inbeträffar Måltidsnyckeln en mängd andra aktiviteter. Allt från att på samlingen gå igenom veckans grönsaksge- nom att smaka, känna, lukta och pleta om den, till att barnen får skapa konstverk i

olika material med frukt eller grönsaker som inspiration. Dessutom möts Måltidsrådet, som består av kockar, pedagoger och intendent, regelbundet för att utvärdera och vidareutveckla projektet. – Måltidsnyckeln handlar även om att utbilda pedagogerna, vilket har skett vid olika temadagar. Men också om att inspirera till mer rörelse för barnen, exempelvis genom att köra "fredagsflys", en stund med rörelse på schenat. Vi har också minskat intaget av socker och arbetar för att vara

sockersmarta, säger Maria Sandström. Barnen och pedagogerna odlar dessutom egna grönsaker, vilket blir både ett estetiskt inslag i förskolornas miljöer och ett sätt att förstå och fördypa sig i grönsakers och frukters kretslopp. – Det är roligt, för det märks tydligt hur barnen blir positivt inställda till grönsaker när vi arbetar med dem! Många vågar äta sådant de tidigare inte velat smaka efter att de har fått upptäcka grönsakerna, säger förskollärare Sara Svebeck. Ett exempel är när de jobbar med "färga smörgåsar". Då dukas det upp en massa olika grönsaker som barnen får skapa ansikten av. De som vill får sedan äta upp sin "gubbe", men det är inget måste. – Det har hänt att barn som inte vill äta ärtor i vanliga fal med glädje stoppar i sig "gubbens näsa" utan att blinka, berättar Sara. – Det är just det som är målet med Måltidsnyckeln – att fånga intresset, skapa mätglädje och ge barnen en bra start på sin måltidsresa, säger Lotta Rand.

DAGS ATT LYSSNA PÅ BARNEN

Haninge blir barnrättskommun och barnkonventionen blir svensk lag. Men vad innebär detta i praktiken och hur ska det gå till? Inblick intervjuar barnrättsexperten Hanna Gerdes och pratar med UNICEF och kommunens egen demokratibudsman. Och så sitter vi med i textilslödsalen när det nya elevrådet på Måsöskolan träffas för allra första gången.

TEXT DAN HÅFSTRÖM FOTO KRISTINA SAHLÉN

VID ELEVRODET lär sig barnen demokrati i praktiken, samtidigt som de är en chans för de vuxna att få yssna på barnens åsikter.

Haninge är en av fem utvalda kommuner i Sverige som medverkar i UNICEF:s pilotprojekt Barnrättskommun. Arbetet tar

avstamp i FN:s barnkonvention, som enligt riksdagsbeslut från juni 2018 ska bli svensk lag 2020. Sören Berglund, demokratibudsman i Haninge kommun, ser arbetet som en milstolpe för kommunens långvariga engagemang för barns rättigheter. Redan på 1990-talet fattade kommunstyrelsen beslut om att arbeta aktivt med barnkonventionen.

– Vi har länge legat i framkant när det gäller de här frågorna, bland annat genom att skriva in barns rättigheter i styrdokument och verksamhetsplaner, så det känns både logiskt och väldigt roligt att vi nu ska bli barnrättskommun, säger Sören Berglund.

Christina Heltborn, programchef på UNICEF, är väldigt nöjd med att Haninge blev en av de fem utsedda pilotkommunerna.

– Haninge är en stor kommun där det finns utmaningar, men också väldigt stor potential. Och framför allt har kommunen under lång tid visat engagemang för barns rättigheter och har ett redan pågående arbete kopplat till barnkonventionen, säger Christina Heltborn.

Konceptet barnrättskommun är helt nytt i Sverige, men internationellt har UNICEF arbetat med liknande ➔

CHRISTINA HEILBORN, programchef på UNICEF är väldigt nöjd med att Hanning blev en av de fem pilotkommunerna.

koncept sedan 1990-talet, bland annat under namnet Child Friendly Cities. En grundsten är att konceptet barnrättskommun gäller hela organisationsen, inte bara de delar, till exempel utbildningsförvaltningen, som arbetar direkt med barn och unga.

– Det handlar om ett förhållings-sätt som ska genomsyras hela verksamheten. Alla personer som arbetar i kommunen ska ha kunskap om barnkonventionen och ta hänsyn till barnets rättigheter i sitt arbete, säger Christina Heilborn.

I samarbete med UNICEF genomför nu kommunen utbildningar om barnkonventionen. Kommunen har också bildat en barnrättsgrupp där samliga förvaltnings- och bolag är representerade. Sören Berglund betonar vikten av samverkan för att få trygghet i arbetet.

– Barnen ska bli rättighetsbärare på ett tydligare sätt och för att klara av att

leva upp till det krävs att våra förvaltningsverkligen jobbar tillsammans, men också att vi som kommun har ett bättre samarbete med andra myndigheter. Vi måste skapa en situation där våt omsorg om barnets rättigheter överskrif-

”Vi måste skapa en situation

där vår omsorg om barnets rättigheter överskrider våra organisationers olika gränser.

SÖREN BERGLUND, demokratibudsman

der våra organisationers olika gränser, säger Sören Berglund.

MÅLSÄTTNINGAR FÖR EN BARNRÄTTSKOMMUN						
1	2	3	4	5	6	7
Barnkonventionen är välkänd för alla nivåer i kommunen.	Barnkonventionen i planering, utformning och utvärdering av verksamheten.	Barn kan delta i planering, frågor som är viktiga för dem.	Barn kan påverka medborgardialoger.	Barn kan delta i trygghet i sin kommun.	Barn upplever en känsla av bästa beaktas i alla ärenden som rör barn.	Till varje mål har en checklist. Den hjälper kommunen att bedöma sitt eget utgångsläge samt sätter mål och visar på åtgärder för utvecklingsarbetet.

BIDRAGANGET ÄR STORT och diskussionerna livliga vid höstens första elevråd på Måsskolan.

Rättigheter i skolvardagen

ELEVRADET är både en demokratiskola och ett gyllene tillfälle att lyssna på barn. När Måsskolan hade premiärträff för hösten handlade diskussionerna om schemalagd rörelse och kepsförbud.

DET ÄR HÖSTTIDNINGENS första sammankomst för ett nykomponerat elevråd.

Rector Carina Lidbom och biträdande rektor Carina Nilsson tar emot i

Måsskolans textilsal. Arvin Ismail i 5C och Alex Eklund i 5B är först på plats.

– Det är bra att barn får vara med och bestämma. Det är ju barn som går här i skolan, säger Arvin Ismail.

När nådes för dagen ino medlemmar slagit sig ner inleder Carina Lidbom med att förklara själva idén med elevrådet.

– Ni som sitter här har ett väldigt viktigt uppdrag. För ni är länken mel-

lan era klasser och skolledningen. Ni ska inte bara framföra era egna åsikter utan vara en röst för hela er klass.

Carina Lidbom, rektor

Carina Lidbom försätter med att presentera en av höstens huvuduppgifter: att bidra till att få in mer rörelse i undervisningen. Uppdraget kommer i själva verket från regering och riksdag, som tagit till sig all den forskning som påvisar starka samband mellan rörelse och förmåga till koncentration och lärande. På Måsskolan finns redan en schemalagd rörelserutin som kallas Dagens puls, som till exempel kan ha formen av en lek eller en omgång

av dansspellet Just Dance. Frågan är: hur fungerar Dagens puls och vad kan skolan göra ytterligare? Åmner visar sig engagera. Under diskussionen som följer räcker samliga upp handen flera gånger.

– Min lärare i engelska har ett jättebra upplägg för i mitten av lektionen

”Ni som sitter här har ett väldigt viktigt uppdrag.

CARINA LIDBOM, rektor

brukar vi göra en dans där vi använder engelska ord och i slutet sjunger vi en sång på engelska, säger Arvin Ismail.

EN AMMAN ELEV är inte lika positiv och berättar att hans lärare brukar fixa praktiska saker, som att hämta datorer, under Dagens puls och då blir det →

VÄRDORDEN på pappershanden är de ämnen som diskuterats på elevrådet.

bara ”kaos” av allting. Flera andra fyller på med liknade erfarenheter.

– Intressant. Det här visste vi inte om! Då måste vi prata med lärarna om hur viktigt det är att de själva är engagerade i Dagens puls, säger Carina Lidbom.

NÄR DET BLIR DAGS för eleverna att själva att lyfta frågor tar Alonzo Pavón upp att det borde finnas en papperskorg på skolgården. Även frågan om skolans förbud mot att ha keps eller huva på sig på lektionerna dryftas. Här får också eleverna erfara att elevinflyandet har sina gränser.

– Jag vet att det finns olika uppfattningar om det här men jag har bestämt att eleverna inte ska ha keps och luva på sig under lektionerna. Jag vill lära er att bli artiga och fina unga vuxna och då tycker jag det hör till att ta av sig keps och luva, säger Carina Lidbom.

Själva grunden för elevrådet på Måsskolan är en lektion som går under namnet Måssöden. Det är en halvtimme varje vecka då samtliga klasser diskuterar vilka frågor de vill att elevrådet ska lyfta. Rektorn skickar också uppdrag via elevrådets representanter om särskilda frågor som eleverna ska tycka till om eller komma med idéer kring.

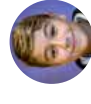
– För mig är det viktigt att lyssna, men också att styra in på saker som jag vill ta upp. Det finns en tendens att eleverna kommer med önskelistor på

För mig är det viktigt att lyssna, men också att styra in på saker som jag vill ta upp.

CARINA LIDBOM, rektor

saker som de vill köpa in. Det kan vara jättebra, men vi behöver också diskutera diupare frågor. Huvudsyftet med elevrådets arbete är att åstadkomma en tryggare och bättre skola och, genom att ge eleverna möjlighet att påverka, fostra dem till att bli demokratiska medborgare, säger Carina Lidbom.

VAD ÄR VIKTIGT ATT TA UPP PÅ ELEVRÅDET?

ARWIN ISMAIL:

– Förut tog vi upp att varje klass skulle få en egen klasspöbbling. Att alla fotboll att ha på konstgräsplanen. Det blev jättebra för de kända eleverna ansvar för att hålla reda på sin egen boll.

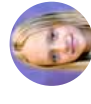
ALEX EKLUND:

– Att vi ska jobba för att stoppa mobbing. Att alla på skolan ska bli bättre på att säga till dem som mobbar och hjälpa alla att få vara med i gänget.

ELÄ IMAMOVIĆ:

– Att vi ska bli trevligare mot varandra och inte säga dumma saker. Jag är själv ganska ny på skolan och då kan det vara extra känsligt om någon biter sig illa.

FELICIA HELI:

– Att det ska vara fler lärare och vuxna i korridorerna och ute på skolgården. För då blir det tryggare och säkrare.

HANNA GERDES, JURIST:

”Vissa barn glöms bort i dag”

ÅR 2020 får barnkonventionen status som svensk lag. Människorättsjuristen Hanna Gerdes hoppas på en genomgripande förändring av hur det svenska samhället ser på barns rättigheter.

HANNA GERDES är en av Sveriges mest namnkunniga jurister, rådgivare och utbildare inom området mänskliga rättigheter. I september föreläste hon om barnkonventionen och barns rättigheter under en strategidag för Hanninge kommuns skollärare. Hanna Gerdes är förväntansfull inför att barnkonventionen ska bli svensk lag år 2020.

– Det är stort. Många har kämpat länge för det här och personligen tror jag att det kan få stor betydelse, säger Hanna Gerdes.

HON SER ETT dubbelt förhållningssätt till barns rättigheter i Sverige. Å ena sidan har Sverige gått i bräschen och drivit på utvecklingen, till exempel genom att redan 1979 lagstifta mot barnaga och tidigt (1990) ratificera FN:s barnkonvention. Å andra sidan menar hon att Sverige i flera avseenden har lång väg kvar att gå och att vårt rättsväsende kan bli mycket bättre på att ta tillvara barns rättigheter.

– Våra domstolar tolkar inte alltid lagar i ljuset av barnkonventionen. Förhoppningsvis får vi se en lämnat

OM HANNA GERDES

Hanna Gerdes är människorättsjurist med ett stort engagemang för rättighetsfrågor. Hon har tidigare arbetat på FN:s flyktingkommissariat, Byrå mot diskriminering, Handikappombudsmannen, Försvarsmakten och Statsrådsberedningen. Hon har också skrivit flera böcker om mänskliga rättigheter, bland annat ”Barnets rätt – en bok om barnkonventionen”.

utveckling av rättspraxis till barnens fördel när barnkonventionen blir lag.

NAGOT SOM TALAR FÖR att lagen kommer att innebära en reell skillnad är utvecklingen i Norge där praxis i förhållande till barnkonventionen visar att införandet av lagen har stärkt barns lande till barnkonventionen. Förhållanden i Norge har gjort att konventionen verkligen används som rättskälla. Men precis hur den rättsliga utvecklingen kommer att se ut i Sverige är svårt att säga på förhand.

– Blir det möjligt att med stöd av barnkonventionen hävda att en kommun brutit i sitt ansvar att lyssna på barn? I vilken mån kommer man att kunna överklaga beslut med hänvisning till barnkonventionen? Det kommer att bli väldigt intressant att följa de gränsdragningar som domstolarna omdömligen blir tvungna att göra, säger Hanna Gerdes.

FRÅGAN OM BARNKONVENTIONEN som lag har politisk sprängkraft. I vissa politiska läger finns en oro över på vilket sätt barnkonventionen kan komma att

påverka den svenska flyktingpolitiken. – Jag tycker att vi för närvarande har en debatt där man ofta glömmert bort grundprincipen om mänskliga rättigheter och ersätter den med löst tyckande. För mig är det fullkomligt klart att vi idag ofta misslyckas med att se till barnets bästa när det gäller hur vi behandlar

”Vi talar mycket om barn, men sällan med barn.”

HANNA GERDES, Människorättsjurist

och bedömer barn och familjer som söker asyl. Ska vi tillämpa barnkonventionen kommer vi att behöva ändra vår praxis inom det området, vilket är kontroversiellt för vissa, säger Hanna Gerdes.

VAD KOMMER DET att innebära för kommuner som Hanninge att barnkonventionen blir lag? Hanna Gerdes tror att det kommer att ske en märkbar förändring inom områden som samhällsplanering och stadbyggnad, vilka kommer att ställas inför helt andra krav på att väga in barns rättigheter än vad som hittills varit fallet. Ett annat område som kommer att förändras mycket är information och kommunikation.

– Vi talar mycket om barn, men sällan med barn. Under de närmaste tio åren tror jag vi kommer att få se ett helt annat utbud av information som är målgruppsanpassad för barn.

Men den största och mest genomgripande förändringen hoppas Hanna Gerdes ska bli att barnkonventionen leder till en större jämlikhet.

– Vissa barn glöms bort i dag. Barn med funktionshinder blir osynligtjorda. Barn som utsätts för hederrelaterat våld har inte tillräckligt starkt rättskydd. Lagen blir förhoppningsvis ett väldigt bra redskap för att vi ska lyckas lägga fokus på alla barn.

MARIA PELLE BÄCK

ÅLDER: 44 år

GÖR: Central ateljérista

BOR: i Haninge

FAMILJ: man och två barn på 14 och 17 år

BAKGRUND: Utbildade sig till förskollärare på 1990-talet. Har arbetat inom såväl privata som kommunala förskolor runtom i Stockholm, alltid med Reggio Emilia-inspiration. Kom till Haninge 2008, först i förskoleklass på Båtrons skolan, därefter som ateljérista och sedermera förskolechef på Haga-Gudö förskoleenhet. Sedan 2017 är hon central ateljérista i Haninge med ansvar för Krenima och barnateljén.

FRITID: Rider på den egna hästen, gärna tillsammans med dottern Alva, umgås med familj och vänner.

KURIOSA: "Jag älskar skor och kan inte slänga ett enda par. Jag har säkert 50–60 par skor hemma."

HOPPAS PÅ I HÖST: att få tillbringa mycket tid tillsammans med Hanninges förskolebarn i ateljén.

"Tillvaron med barn är magisk"

HON ÄR DALKULLAN som prompt ville till Stockholm, och som hamnade i förskolläraryrket av en slump. 20 år senare råder inget tvivel om att yrkesvalet var helt rätt. Maria Pelle Bäck, central ateljérista, brinner för barnen och för att kombinera estetik och lärande i förskolan.

TEXT KARIN CEDRONIUS FOTO KRISTINA SAHLÉN

At kliva in i Hanninges barnateljé i Rudan center är som att komma till ett kreativt smörgälsbord. Pennor, penslar, leta,

naturmaterial, läsplattor och digitala förtörningsglas ligger uppdikade på ett inbjudande sätt vid de olika bordet.

Det är vackert och inspirerande. En av eldsjälarna bakom ateljén heter Maria Pelle Bäck och är sedan två år central ateljérista i Haninge. Att hon älskar sitt jobb går inte att ta miste på.

– Tank att jag varje dag får jobba med att forma och stöta en helt ny generation så att de växer upp till starka individer med tro på sig själva. Att dessutom få göra detta tillsammans med alla fantastiska pedagoger här i Haninge – det är drömmen för mig.

UNDER MARIAS FÖRSTA år som central ateljérista låg fokus på att bygga upp Krenima återbruks- och utbildningscenter, dit företag skänker spillmaterial som används i förskolornas skapande verksamhet. Det var mycket administration och kontakter med företag. Sedan kom arbetet med världsutställningen Bordercrossing, som var ett

led i ett långvarigt samarbete mellan kommunen och Reggio Emilia-institutet. Utställningen, som blev en formidabel succé, tog mycket tid och energi att bygga upp och driva, berättar Maria, men var samtidigt något av det roligaste hon arbetat med.

– Jag lärde mig så mycket och fick oerhört mycket tillbaka av Bordercrossing. Tillsammans med mina duktiga kollegor byggde vi upp något som kommer att leva vidare länge, både fysiskt och mentalt.

I HÖST OCH VINTER går arbetet vidare med barnateljén och Krenima. Maria ska hålla i utbildningar för kommunens pedagoger och agera inspiratör. Dessutom ska hon få göra det hon tycker är allra roligast – jobba nära barnen.

– Jag har ibland saknat att vara med barnen under den här tiden, därför ska det bli så roligt att dra i gång verksamheten i ateljéerna och ta emot alla barn.

"BARN ÄR INTRESSANTA, DE HAR INGA LAGER, INGA DOLDA AGENDOR."

Men att det blev förskolläraryrket från början var faktiskt lite av en slump, även om hon i dag vet att slumpen svyrde in henne på helt rätt väg.

– Jag är från Dalarna och ville absolut plugga i Stockholm så jag sökte flera utbildningar här och kom in på förskollärarprogrammet. Även om det var lite av ett bananskal då så kände jag redan vid min första praktik att detta var rätt yrke för mig. Barn är genuint intressanta, de har inga lager, inga dolda agendor. Tillvaron med barn är magisk.

REGGIO EMILIA-INSPIRATIONEN har hon haft med sig från starten.

– Jag var inte medveten om det då, men inser att redan vid min första praktikplats arbetade de Reggio Emilia-

inspirerat. Det som tilltalar mig med pedagogiken är att man ser på barnet som en utforskande, nyfiken och kompetent människa, oavsett ålder, kön eller bakgrund, säger Maria och fortsätter:

– För det är ju så ofantligt viktigt att inte bli slarvig med barnen, bara för att de är små. De är vår framtid och vi får inte trassla bort de här viktiga, tidiga åren. I stället måste vi hjälpa till att driva upp dem till starka människor med en tro på att de kan, får och vill tänka fritt. 🧠

VÅRD COLLEGE GER KVALITETSTÄMPEL

POPULARITETEN HAR ÖKAT stort för vård- och omsorgsutbildningarna på Fredrika Bremsegymnasiet och Centrum Vux sedan skolorna uppgyrdats till Vårdcollege. Men resan dit har inte varit helt lätt.

TEXT: EVA-LOTTA SIGURDH FOTO: MARTIN RUIBEORG

Vårdcollege är en samverkansform på nationell, regional och lokal nivå mellan utbildningssamordnare och arbetsliv inom vård- och omsorgsområdet. Det ställer en rad krav för att få den statusfyllda certifieringen.

Det är ett win-win-koncept, där utbildning och praktik skräddarsys efter arbetsmarknadens behov, samtidigt som eleverna garanteras hög undervisningskvalitet och goda chanser till jobb, både under skoltiden och efter. Det berättar rektorerna Björn-Olof Söderholm, Centrum Vux, och Christine Arvidsson, Fredrika Bremsegymnasiet, som båda är mycket nöjda med resultatet så här långt.

– Populäriteten för vår vård- och omsorgsutbildning har ökat enormt sedan vi blev Vårdcollege, säger Björn-Olof Söderholm, men han minns hur tufft det var i början:

– Vårdcollege ställer högre krav på eleverna, så vi fick arbeta mycket med marknadsföringen för att attrahera rätt elever, som verkligen är motiverade. Det har vi i dag.

BÅDE BJÖRN-OLOF SÖDERHOLM och **CHRISTINE ARVIDSSON** förklarar det lyckade konceptet med just samverkan med arbetslivet.

”VÅRA ELEVER STÅR ALLTID FÖRST PÅ TUR TILL PRAKTIK-PLÅTSEOR OCH VÅRDJOBB.”

från bland annat arbetsgivarsidan.

– Det finns en direktlinje till både kommun och landsting som gör att vi hela tiden får veta vilka behov som finns så att eleverna kommer ut med det som de behöver på arbetsmarknaden, berättar Christine och framhåller hur värdfulla detta är såväl för Hantinge kommun som för Vårdcollegeskolorna och eleverna.

– Våra elever har gott rykte och står alltid först

på tur till praktikplatser och vårdjobb.

Vårdcollege ger en kvalitetsstämpel på många sätt i och med att samverkan och de krav som måste uppfyllas för certifieringen. Ett är att alla handledare på elevernas APL-platser måste ha gått handledarutbildning. Ett annat är skolorna måste kunna erbjuda högskoleförberedande utbildning för den som exempelvis vill läsa vidare till sjuksköterska eller socionom efter examen.

DANIEL ZEMENFES går näst sista terminen på Vårdcollege på Centrum Vux, parallellt med att han läser svenska.

– Jag fick erbjuda om jobb redan efter min första praktik och har arbetat inom äldreomsorgen hela sommaren och nu även vid sidan av studierna, berättar Daniel, som kom till Sverige från Eritrea för två år sedan.

– Förutom att få jobba med det jag älskar och sedan kunna plugga vidare har Vårdcollege också gett mig en fantastisk integrering i det svenska samhället.

Fredrika Bremsegymnasiet certifierades som Vårdcollege 2013 och Centrum Vux 2017. 🏆

VARFÖR HAR DU VALT VÅRD COLLEGE?

VALLERIA SALIBA, FREDRIKA BREMSEGIMNASIET:

”Det kommer att bli lätt att få jobb eftersom Vårdcollege har så gott rykte, och jag vill verkligen jobba med att hjälpa människor.”

DANIEL ZEMENFES, CENTRUM VUX:

”För att få jobba med det jag älskar och för möjligheten att kunna läsa vidare till sjuksköterska eller socionom så småningom.”

INEZ PETERSSON NAUMANN, CENTRUM VUX:

”Dels för att det ingår så otroligt intressanta ämnen, som är unika för Vårdcollege, dels för att de höga kraven och kvaliteten på utbildningen gör oss attraktiva på arbetsmarknaden.”

VÄGEN TILL VÅRD COLLEGE

UTMANING

Att sätta kvalitetscertifieringen ”Vårdcollege” på kartan och därmed höja statusen på vårdutbildningen för att locka fler och rätt elever.

LÖSNING

Geget marknadsföringsarbete, kombinerat med stora satsningar på skolorna för att möta certifieringens höga krav på såväl kompetens som lokaler.

RESULTAT

Undersköterskor som lätt och snabbt får jobb. ”Våra elever har gott rykte!”

VÅRD COLLEGE är en kvalitetsstämpel och eleverna som går ut är attraktiva och får snabbt jobb.

REKTOREN Christine Arvidsson och Björn-Olof Söderholm är båda mycket nöjda med att deras skolor nu är certifierade.

UTBILDNING och praktik skräddarsys efter arbetsmarknadens behov.

FREDRIKA BREMSEGIMNASIET certifierades som Vårdcollege 2013 och Centrum Vux 2017.

UTBLICK
UKRAINA

SVENSK FÖRSKOLA UTOPI I UKRAINA

NÄR MATS ÖHLIN bjöds in för att tala om svensk förskola på Borys Grinchenko-universitetet i Kiev höjdes flera förvånade ögonbryn bland åhörarna. För många lät det svenska systemet som science fiction.

TEXT KARIN CEDRONIUS

PÅ KONFERENSEN I juni deltog företrädare för det ukrainska utbildningsdepartementet, skolförvaltningen i Kiev och förskolechefer samt Sveriges ambassadör. Mats Öhlin var inbjuden som internationell expert för att berätta om det svenska förskolesystemet.

UKRAINA STÅR INFÖR inrikespolitiska utmaningar som oftast inte rapporteras i svenska medier. Det finns ett akut behov av att decentralisera offentlig sektor för att lokalt

kunna anpassa verksamheter efter medborgarnas krav. Men det förhindras av politiska läsningar, korruption och ett centralstyrt arv.

–Sverige är ett intressant exempel för Ukraina, på gott och ont. Våra länder befinner sig i olika faser. I Ukraina vill många genomföra mer decentralisering. I Sverige har vi sedan 1990-talet redan genomgått en stark decentralisering och märker nu att det finns saker som behöver styras upp mer centralt, säger Mats Öhlin.

Ukraina och Sverige är på flera sätt varandras motsatser. Lönesättningen är ett exempel. Ukraina har ett hierarkiskt lönesystem som graderar alla yrkeskategorier inom den offentliga sektorn, från presidenten, sedan i fallande skala ned till städpersonal. I Sverige är lönesättningen lokal och individuell.

–När jag berättade att löner sätts individuellt framstod det i ukrainska öron som science

fiction. Likadant med förskolans ekonomi. Den är centralt beslutad. Förskolechefer i Ukraina har inget inflytande över den, säger Mats Öhlin.

MATS ÖHLIN FICK många frågor om vad som ingår i skollöningen.

–Allt som behövs, svarade jag. Det är förskolechefen som avgör hur pengarna ska fördelas. De ukrainska förskolecheferna mottog budskapet med förtjusning.

Igen framstod det svenska systemet som utopiskt.

–I korridoren fick jag kommentaren att det svenska systemet måste bygga på tillit och förtroende: "Ni måste lita på varandra i Sverige, och har goda skäl för det. Hos oss litar vi inte på varandra. Och har goda skäl för det." 🇸🇪

I JUNI VAR Mats Öhlin inbjuden som internationell expert för att tala om svensk förskola i Kiev.

Skolan i bild av serietecknaren Markku Huovila
POPULÄRA NAMN

